

Nr 211.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ny avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

dels godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med år 1921;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de i berörda statförslag upptagna avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

dels, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1921 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 1,393,800 kronor med 63,000 kronor till 1,456,800 kronor;

dels för skrivbiträde och övriga expenser åt förste provinsialläkare ävensom för anställande av biträdande förste provinsialläkare, allt enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 51,600 kronor;

dels ock för skrivbiträde och övriga expenser ävensom för tillfällig löneförbättring under år 1920 åt förste provinsialläkare, allt enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 64,800 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Holmquist anförde:

Inledning.

Med skrivelse den 29 augusti 1919 överlämnade medicinalstyrelsen en framställning från de provinsialläkare, som tillika äro förste provinsialläkare, i fråga om förbättring av deras avlöningsförmåner såsom provinsialläkare. Sedermera hemställde nämnda förste provinsialläkare i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift om åtgärders vidtagande för att deras förste provinsialläkarbefattningar måtte bliva skilda från provinsialläkartjänsterna. Slutligen gjorde medicinalstyrelsen i skrivelse den 24 oktober 1919, delvis med anledning av en av förste provinsialläkarnas förening till styrelsen ingiven skrift i ämnet, framställning angående dels beredande av särskild ersättning åt förste provinsialläkarna för

det ökade arbete, som pålagts dem genom de nya lagarna angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar och angående anställande av distriktsbarnmorskor samt genom epidemilagen m. m., dels beredande av arvoden till ställföreträdare för förste provinsialläkare, dels ock vidtagande av åtgärder för beredande av hjälp åt förste provinsialläkarna av skrivbiträde m. m. Berörda ärenden hava därefter remitterats till den s. k. provinsialläkarkommittén för yttrande.

Då kommitténs utlåtande vid tiden för avlåtande av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag ej inkommit, föreslog Kungl. Maj:ts riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlutas angående förbättrade avlöningsförmåner för förste provinsialläkare m. m., beräkna dels på 1921 års stat under femte huvudtiteln en förhöjning av det ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare, nu 1,393,800 kronor, med 70,000 kronor till 1,463,800 kronor, dels ock på tilläggsstat för år 1920 under sjätte huvudtiteln ett förslagsanslag, högst, 70,000 kronor.

Sedan numera provinsialläkarkommittén den 23 februari 1920 avgivit det infordrade utlåtandet i frågorna, anhåller jag få underställa desamma Kungl. Maj:ts prövning, och gör jag därvid början med frågan om vissa förste provinsialläkarbefattningars skiljande från därmed förenade provinsialläkartjänster.

Sedan år 1891 har i vart och ett av rikets län varit anställd en förste provinsialläkare med uppgift att utöva tillsyn över den allmänna hälso- och sjukvården, att verkställa inspektioner och undersökningar, att tillhandagå länsstyrelsen och menigheter med råd och anvisningar rörande allmänna hälso- och sjukvården, att insamla och bearbeta statistiska uppgifter m. m. Från början voro samtliga förste provinsialläkare även provinsialläkare i det distrikt, som hade sin läkarstation i residensstaden. Snart nog visade det sig emellertid, att de förste provinsialläkarna såsom sådana åliggande arbetsuppgifterna blevo så omfattande, att förste provinsialläkartjänsten ensamt för sig krävde sin egen man. I det av 1904 års provinsialläkarkommitté år 1907 avgivna betänkandet angående rikets indelning i läkardistrikt m. m. betonades jämväl detta kraftigt. Jämlikt 1911 års riksdags beslut, som i huvudsak var grundat på nämnda kommittébetänkande, blevo också 16 av rikets förste provinsialläkarbefattningar från och med år 1912 skilda från provinsialläkartjänst. I de övriga 8 länen, nämligen Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Gottlands, Blekinge, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län, är förste provinsialläkartjänsten alltjämt förenad med provinsialläkartjänst.

Vissa förste provinsialläkarbefattningars skiljande från därmed förenade provinsialläkartjänster.

Nu gällande tjänstgörings- och avlöningsförhållanden.

Jämlikt den av 1919 års lagtima riksdag fastställda, från och med år 1920 gällande avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare utgör avlöningen för förste provinsialläkare med provinsialläkar-distrikt: såsom förste provinsialläkare lön 1,000 kronor och tjänstgöringspenningar 1,300 kronor eller tillhopa 2,300 kronor samt såsom provinsialläkare lön 3,500 kronor och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor eller tillsammans 4,700 kronor. Sammanlagda avlöningen blir alltså 7,000 kronor, vartill kommer ett ortstillägg å 300 kronor till förste provinsialläkaren i Jämtlands län. Slutligen åtnjuta ifrågakvarande förste provinsialläkare i sin egenskap av provinsialläkare två ålderstillägg å vardera 500 kronor efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring.

Omförmälda åtta förste provinsialläkare hava en var i sitt provinsialläkardistrikt vid sin sida en biträdande provinsialläkare, vilken härför jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 september 1911 åtnjuter ett årligt arvode av 1,000 kronor; och utgå berörda arvoden av förslagsanslaget till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

Framställning av förste provinsialläkarna med provinsialläkar-distrikt.

Förste provinsialläkarna med provinsialläkardistrikt anföra nu i ämnet följande:

Att steget med förste provinsialläkarbefattningarnas skiljande från provinsialläkartjänst år 1911 ej togs fullt ut syntes uteslutande hava berott på önskan att i möjligaste mån nedbringa kostnaderna. I 1904 års kommittés betänkande påpekades emellertid, att det varit förenat med ej ringa svårighet att draga gränsen mellan de län, i vilka första provinsialläkartjänsten borde skiljas från och i vilka den fortfarande skulle kunna vara förenad med provinsialläkartjänst. Särskilt omnämndes den tvekan, som hos kommittén varit rådande i fråga om vissa av de län, vilka slutligen, dock med reservation av kommitténs läkarledamöter, föreslogos till förenad förste provinsialläkar- och provinsialläkartjänst, en förening av tjänster, som ansågs föga lämplig och till ingen fromma för någondera av dem. Även väcktes vid 1911 års riksdag enskild motion om anställande av särskild förste provinsialläkare i ytterligare tre län utöver de 16 föreslagna.

Sedan betänkandet av år 1907 framlades, hade emellertid arbetsbördan för förste provinsialläkaren såsom sådan alltjämt i hög grad vuxit, och på allra sista tiden hade så många nya maktpåliggande och omfattande uppdrag, t. ex. såsom ordförande i barnmorskestyrelsen, ledamot i epideminämnden, sundhetsinspektör i länet enligt lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, blivit lagda på hans skuldror, att numera var och en måste finna det orimligt, att, vare sig länet hörde till de större eller mindre, med förste provinsialläkarbefattning skulle vara förenad provinsialläkartjänst. Dessutom borde framhållas, att även provinsialläkarna under de senare åren erhållit nya åligganden, t. ex. det tidsödande uppdraget att vara ympare i distriktet. Det kunde givetvis icke heller vara varken i den allmänna hälso- och sjukvårdens eller i den enskilda sjukvårdens intresse, att tvenne tjänster, vilka var och en fordrade sin egen man, vore förenade hos en person, såsom förhållandet nu vore i fråga om förste provinsial-

läkartjänsten i de ifrågavarande åtta länen. I vilken grad missförhållandet ännu ytterligare skulle ökas, om i följd av läkarbristen biträdande provinsialläkartjänsten ej kunde besättas, låge i öppen dag.

På grund av det anförda hava sökandena anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att förste provinsialläkarbefattningen i ifrågavarande åtta län snarast möjligt blir skild från provinsialläkartjänsten, så att var och en av befattningarna får egen tjänstinnehavare.

Provinsialläkarkommittén meddelar, att länsstyrelserna i de län, som beröras av ifrågavarande framställning, på anmodan av kommittén, efter vederbörande förste provinsialläkares hörande, avgivit yttrande i ärendet. Kommittén sammanfattar vad i ämnet anförts sålunda:

*Provinsial-
läkarkom-
mittén.*

»Utom uppdragen att vara sundhetsinspektör, ordförande i barnmorskestyrelsen och ledamot av epideminämnden hade förste provinsialläkarna i rätt stor utsträckning fått sig anförtrodd besiktning av minderåriga arbetare i industriellt yrke. Han skall enligt särskild instruktion öva tillsyn å tuberkulossjukvårdsanstalterna i länet. Enligt lagen om skyddskoppypning skall han fastställa planerna för ympnings- och besiktningmöten samt granska och attestera inkomna rapporter och räkningar över verkställda ympningar och besiktningar. För inspektions- och andra tjänsteresor måste han långa tider vara borta från stationsorten, och sjukvården inom hans provinsialläkardistrikt måste då bestridas av biträdande provinsialläkaren. I övrigt framhålles, att arbetet för förste provinsialläkarna självklart ökas i samma mån som befolkningen tillväxer och nya mera tätbefolkade samhällen uppstå, som i sanitärt hänseende fordra ökad tillsyn från förste provinsialläkares sida. Till de många tjänsteförrättningarna och tjänsteresorna komme, utom deltagandet i barnmorskestyrelsens, epideminämndens, sjuksköterskestyrelsens och dispensärnämndens sammanträden, alla expeditionsgörömal, förandet av diarier och konceptböcker, arbetet med avgivandet av yttranden, framställningar med mera samt utarbetande av års- och inspektionsberättelserna. Provinsialläkartjänsten kunde icke heller betraktas som en bisyssla.

Vederbörande länsstyrelser hava samtliga tillstyrkt skiljandet av ifrågavarande tjänster.»

För egen del anser kommittén det numera på grund av den inträffade ökningen i förste provinsialläkarnas arbetsbörda vara en tvingande nödvändighet, att dessa båda tjänster skiljas och att självständiga förste provinsialläkar- och provinsialläkartjänster inrättas uti ifrågavarande län. Vid sådant förhållande finner kommittén förenämnda framställning från förste provinsialläkare, som tillika äro provinsialläkare, att i sistnämnda egenskap erhålla samma avlöning som övriga provinsialläkare, icke erfordra något yttrande från kommitténs sida.

Kommittén hemställer, att ifrågavarande åtta förste provinsialläkare måtte erhålla samma avlöningsförmåner som övriga förste provinsialläkare eller lön 5,000 kronor och tjänstgöringspenningar 3,000 kronor eller tillhopa 8,000 kronor jämte två ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter

respektive 5 och 10 års tjänstgöring. Därjämte anser kommittén förste provinsialläkaren i Jämtlands län böra få behålla till honom nu utgående ortstillägg å 300 kronor. Vidare hemställer kommittén om inrättande i de sålunda lediga provinsialläkardistriktet av åtta nya provinsialläkarbefattningar med enahanda avlöning som för provinsialläkare i allmänhet eller 5,500 kronor, därav 4,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ålderstillägg.

Departementschefen.

Den förebragta utredningen synes mig hava ådagalagt, att arbetsbördan för förste provinsialläkarna i de åtta mindre län, där år 1911 förste provinsialläkarbefattningen ansågs fortfarande böra förenas med provinsialläkartjänst, numera vuxit till den grad, att dessa tjänsters uppehållande av samma person icke längre kan försiggå utan allvarlig olägenhet för hälso- och sjukvården i vederbörande distrikt. Förutom det att till följd av nämnda läns normalt fortgående utveckling förste provinsialläkarens arbete för expedition, inspektionsresor m. m. ökats, hava nämligen jämlikt de nyligen ikraftträdde lagarna angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar och om anställande av distriktsbarnmorskor samt epidemilagen en hel del göromål pålagts nämnda tjänsteläkare, vilka åligganden, enligt vad i det följande kommer att närmare utvecklas, torde bliva av omfattande och tidsödande natur. Även i följd av den nya organisationen av sjuksköterskeväsendet torde förste provinsialläkarna komma att åsamkas ett betydande ökat arbete. Redan år 1911 ansåg föredragande departementschefen goda skäl vara anförda för inrättande av självständiga förste provinsialläkarbefattningar i Södermanlands, Kronobergs och Jämtlands län men fann sig, då ett dylikt yrkande icke vunnit understöd hos medicinalstyrelsen, böra förorda det sedermera av riksdagen antagna förslaget. Nu hava emellertid länsstyrelserna och förste provinsialläkarna icke blott i de tre nyssnämnda länen utan även i de fem mindre av ifrågavarande åtta län med styrka framhållit nödvändigheten av att, för att ifrågavarande tjänsteläkare skulle kunna på ett tillfredsställande sätt utöva sina krävande och allt mer betydelsefulla befattningar såsom förste provinsialläkare, dessa befattningar skildes från befattningen såsom provinsialläkare. På grund av vad sålunda förekommit och under hänvisning i övrigt till de avgivna utlåtandena i ärendet anser jag mig böra tillstyrka, att i Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Gottlands, Blekinge, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län inrättas självständiga förste provinsialläkarbefattningar med en avlöning av 8,000 kronor, därav 5,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte, beträffande Jämtlands län, ett ortstillägg å 300 kronor, och skulle två ålderstillägg, vardera å

500 kronor, kunna utgå efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring. Vidare tillstyrker jag, att i de åtta sålunda ledigblivna provinsialläkardistriktet anställas åtta provinsialläkare med den för dessa läkare gällande avlöningen 5,500 kronor, varav 4,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring.

Därest vad jag nu tillstyrkt vinner bifall, torde den i det föregående omförmälda framställningen från ifrågavarande åtta förste provinsialläkare om att i sin egenskap av provinsialläkare i avseende å avlöningen bliva jämställda med övriga provinsialläkare icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Beträffande frågan om ersättning till förste provinsialläkare för ökat arbete anför medicinalstyrelsen i sin skrivelse den 24 oktober 1919 följande:

»Otvivelaktigt har förste provinsialläkarnas arbetsbörda väsentligt ökat genom lagen om åtgärder mot smittosamma könssjukdomar. Frågan var under diskussion vid förste provinsialläkarmötet år 1919 och åtskilliga talare vid mötet betonade starkt, att uppdraget att vara sundhetsinspektörer för landsbygden tog förste provinsialläkarnas krafter och tid i anspråk uti icke oväsentlig grad. För liknande uppdrag hava stadsläkarna hemställt om särskild ersättning, och har medicinalstyrelsen även i skrivelse den 1 september 1919 förordat sådan ersättning att utgå med olika belopp, högst 1,500 kronor.

Från och med år 1920, egentligen redan från och med tiden efter 1919 års landsting, bliva emellertid förste provinsialläkarna även anlitade i än ytterligare statsfunktioner. Genom lagen om anställande av distriktsbarnmorskor den 28 mars 1919 hava förste provinsialläkarna blivit självskrivna ordförande i länets barnmorskestyrelse(er). Härigenom hava ett betydande ansvar och ett stort arbetsfält kommit att vila på förste provinsialläkarna. Omfattningen av det arbete, som sålunda kommer att utkrävas av barnmorskestyrelsen och till största delen utföras av förste provinsialläkarna, framgår av det förslag till reglemente för dessa styrelser, som medicinalstyrelsen med skrivelse den 29 augusti 1919 överlämnat till Kungl. Maj:t. För detta förste provinsialläkarnas arbete hade medicinalstyrelsen tänkt sig, att de skulle av landstinget erhålla skälig ersättning. Da sådan ersättning ej ansetts kunna ifrågakomma, synes billigheten kräva, att staten träder emellan och bereder sina ifrågavarande tjänare någon gottgörelse för den ökade arbetsbörda, som pålagts dem genom sistberörda lag.

Men ej nog härmed. Den nya epidemilagen den 19 juni 1919 har även den tillfört förste provinsialläkaren ökat arbete. Såsom självskrivnen ledamot i epideminämnden får förste provinsialläkaren en dryg anpart av det arbete, som inom länet skall utföras till främjande av dess epidemivård. Särskilt torde ordnandet och byggandet av epidemisjukhusen inom länet komma att en lång tid framåt orsaka dryga utredningar och taga mycken tid i anspråk. Ej heller för arbetet i epideminämnden har någon särskild ersättning ännu ifrågasatts för förste provinsialläkarna.

Slutligen kommer med all sannolikhet frågan om distriktssköterskeväsendet inom länet att medföra ökade plikter och tidskrävande arbete för förste provin-

Ersättning till förste provinsialläkarna för ökat arbete. Medicinalstyrelsen.

sialläkarna. Denna organisation torde icke komma att lämna barnmorskeorganisationen långt före sig vad beträffar den arbetsbörda, som faller å förste provinssiälläkarna.

Av vad ovan anförts framgår tydligt, att förste provinssiälläkarinstitutionen i den närmaste framtiden kommer i ett helt nytt läge. Förste provinssiälläkarens verksamhet, som förut varit mera rent medicinsk, blir med ett slag av huvudsakligen administrativ art och erhåller en omfattning, mer än dubbelt så stor som förut. Den senaste löneregleringen för förste provinssiälläkarna, vilken fastställdes genom kungl. brev den 13 juni 1919, har icke tagit hänsyn till dessa tjänstemäns väsentligt ökade arbetsbörda. Vidare bör beaktas, att de möjligheter till extra inkomster, som även denna lönereglering höll öppen för förste provinssiälläkare, blivit väsentligt reducerade genom det ökade administrativa arbete, som pålagts dessa tjänst innehavare. Den förlust, förste provinssiälläkarna härigenom åsamkas, bör naturligen ersättas dem på något sätt. Förste provinssiälläkarföreningens framställning om särskild ökad ersättning har således sitt givna berättigande. Medicinalstyrelsen vill fördenskull tillstyrka densamma till bifall. Ersättningen bör, såsom även föreningen föreslagit, lämpas efter länens storlek och invånarantal.»

Medicinalstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål dels på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett anslag av 52,000 kronor och dels från och med år 1921 höja det ordinarie anslaget till förste provinssiälläkare och provinssiälläkare med samma belopp, och har styrelsen föreslagit, att berörda belopp, 52,000 kronor, skulle fördelas så, att ersättning skulle utgå till provinssiälläkare i län med mindre än 100,000 invånare med 1,000 kronor, i län med 100,000—150,000 invånare med 1,500 kronor, i län med 150,000—200,000 invånare med 2,000 kronor samt i län med mer än 200,000 invånare med 2,500 kronor.

Provinssiälläkar-
kommittén.

Provinssiälläkar-kommittén meddelar, att kommittén i förevarande fråga inhämtat yttrande från länsstyrelserna, samt anför vidare:

»Samtliga länsstyrelser, som yttrat sig i frågan, hava med undantag av länsstyrelsen i Värmlands län ansett, att skälig gottgörelse borde beredas förste provinssiälläkarna för det ökade arbete, som pålagts dem genom tillkomsten av de i medicinalstyrelsens framställning omnämnda nya författningarna.

Enligt kommitténs uppfattning hava också förste provinssiälläkarnas arbetsbörda till följd av omskrivna författningar ökat i så hög grad, att det måste anses rättvist och billigt, att ersättning härför beredes dem. Kommittén anser sig därför böra ansluta sig till medicinalstyrelsens förslag i berörda avseende. I fråga om ersättningens storlek har medicinalstyrelsen uppdelat länen i 4 grupper med en ersättning till förste provinssiälläkaren i första gruppen av 1,000 kronor, i andra gruppen av 1,500 kronor, i tredje gruppen av 2,000 kronor och i fjärde gruppen av 2,500 kronor. I vad form denna ersättning borde utgå har icke av medicinalstyrelsen närmare angivits. Då emellertid de förhållanden, som föranlett framställningen om ökad ersättning, icke äro av tillfällig art utan måste anses vara bestående, synes det kommittén, att ersättningen bör utgå såsom löne-

tillägg, men då alla självständiga förste provinsialläkare för närvarande åtnjuta samma lön, synes någon ändring häri icke böra utan synnerligen starka skäl vidtagas; några sådana skäl torde icke få anses här föreligga. Förste provinsialläkarnas ämbetsåligganden i de olika länen äro desamma, om än arbetets omfattning — beroende på länens olika storlek och invånarantal och svårskötthet — är olika. Samma är förhållandet efter tillkomsten av de nya ämbetsåligganden, varom nu är fråga. Vid senaste lönereglering under år 1919 likställdes förste provinsialläkarna i löneavseende med tredje gradens tjänstemän i de centrala ämbetsverken. Nu hava emellertid dessa tjänstemän genom kungl. kungörelserna den 27 juni och den 21 november 1919 (sv. förf.-saml. nr 362 och 778) tilldelats en tillfällig löneförbättring av 1,000 kronor för år 1919 och i förskott även för år 1920, intill dess bestämmelser angående sådan löneförbättring utfärdats och trätt i kraft, utan att förste provinsialläkarna fått del av denna förmån. Det synes då kommittén vara lämpligt och så mycket mera befogat, att förste provinsialläkarna såsom ersättning för ifrågavarande ökade arbete tillerkännas en tillfällig löneförbättring å 1,000 kronor, varigenom de i avlöningshänseende fortfarande skall bliva likställda med tredje gradens tjänstemän i de centrala ämbetsverken. På detta lönetillägg borde utgå dyrtidstillägg enligt samma grunder, som kunna bliva bestämda för övriga med dem likställda ämbetsmän. Kommittén har vid bestämmande av detta lönetilläggs storlek utgått ifrån att å desamma skulle utgå dyrtidstillägg med minst 70 % i enlighet med av Kungl. Maj:tt till 1920 års riksdag avlämnad proposition. Härigenom blir den förste provinsialläkarna tillkommande ersättningen för ökat arbete för var och en 1,700 kronor och således för samtliga 40,800 kronor mot 52,000 kronor enligt medicinalstyrelsens förslag.

Skulle det här ovan beräknade dyrtidstillägget av annan anledning än prisindexens sjunkande avsevärt minskas eller helt borttagas, bör compensation på något sätt beredas förste provinsialläkarna, enär det nämnda beloppet 1,700 kronor är det minsta, som bör tillerkännas dessa läkare för det ökade arbete, varom här är fråga.

Likaså torde ifrågavarande tillfälliga löneförbättring böra efterföljas av en lönereglering av mer bestående art, då kristidsförhållandena utjämnats.»

Kommittén hemställer därför om anvisande för ifrågavarande ändamål av erforderliga medel.

Mot kommitténs förslag i förevarande del har ledamoten av kom- *Reservation.*
mittén, förste provinsialläkaren A. J. Larson reserverat sig samt hemställt, att den av kommittén föreslagna ersättningen åt förste provinsialläkarna för ökat arbete i tjänsten måtte bättre säkerställas och något höjas på så sätt, att, i stället för den föreslagna tillfälliga löneförbättringen å 1,000 kronor samt det osäkra dyrtidstillägget å 700 kronor, förste provinsialläkarna i samtliga län måtte från och med 1920 tillerkännas en till 2,000 kronor förhöjd tillfällig löneförbättring, vilken skulle uppgå till ett sammanlagt belopp av 48,000 kronor mot av medicinalsty-

relsen ursprungligen beräknade 52,000 kronor. På denna löneförbättring anser reservanten ej, att dyrtidstillägg bör utgå.

Departementschefen.

Såsom jag redan framhållit, har genom tillkomsten av de förut omnämnda lagarna ett högst väsentligt ökat arbete lagts på förste provinsialläkarna. Vid den nästlidet är beslutade löneregleringen för dessa befattningshavare torde vid avlöningens bestämmande icke hava fästs något avseende vid nyss berörda förhållande. Det är emellertid uppenbart, att med den sålunda ökade arbetsbördan — vilken huvudsakligen avser göromål av administrativ art — för förste provinsialläkarna ännu mer kringskäres den möjlighet att förvärva extra inkomster genom enskild praktik, som vid förenämnda lönereglering ännu förutsattes skola kunna i någon mån stå dem till buds. Vid sådant förhållande anser jag det med rättvisa och billighet överensstämmande, att något vederlag beredes ifrågasvarande läkare för den minskning i inkomst, de sålunda få lida. Beträffande formen för och beloppet av denna ersättning ansluter jag mig till provinsialläkarkommitténs förslag, att till förste provinsialläkarna må utgå en tillfällig löneförbättring å 1,000 kronor. Om man tager i betraktande, att i tjänstgöringspenningarna för förste provinsialläkare ingår ett till 500 kronor för expenser beräknat belopp, skulle de härigenom i avseende å sina avlöningsförmåner bliva jämställda med tjänstemän av tredje normalgraden vid statens centrala ämbetsverk — en jämförelse, som vid lönefrågans behandling nästlidet är gjordes av löneregleringskommittén, som då avgav utlåtande (se prop. 116, sid. 23).

Det synes kunna ifrågasättas, om ej den sålunda förordade tillfälliga löneförbättringen lämpligen kunde åtminstone framdeles sammanföras med den löneförbättring av enahanda slag, som enligt Kungl. Maj:ts tidigare beslutade proposition i ämnet skall utgå till vissa statens befattningshavare. Tillsvidare torde därför anslag för ändamålet ej böra ifrågasättas annat än för år 1920.

I likhet med vad som i berörda proposition angående tillfällig löneförbättring föreslagits beträffande överläkare vid statens hospital och asyler torde av den utav mig nu förordade tillfälliga löneförbättringen för förste provinsialläkare 700 kronor få anses motsvara lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar.

Enär dyrtidstillägg är avsett att utgå å tillfällig löneförbättring, lär, vid bifall till vad jag nyss här ovan föreslagit, samma förmån tillkomma förste provinsialläkarna å den nu ifrågasatta tillfälliga löneförbättringen.

För genomförande av vad jag nu förordat kräves ett anslagsbelopp av 24,000 kronor.

Medicinalstyrelsen yttrar i fråga om ersättning till förste provinsialläkarna för skrivbiträde följande:

»Förste provinsialläkarna hava alltmer tvungits att på egen bekostnad anlita skrivbiträden för att kunna medhinna allt det arbete, som ålegat dem. Med den väsentligt ökade arbetsbörda, som, enligt vad som ovan framhallits, från och med år 1919 och följande år kommer att vila på förste provinsialläkaren, skulle denna utgiftspost — då man väl ej kan ifrågasätta, att förste provinsialläkaren skall själv lägga hand vid sådana enklare arbeten såsom utskrivning av koncept, sammanräkning av statistiskt material, registreringsarbeten m. m. — lätt komma att bli dem övermäktig. Det är därför alldeles nödvändigt, att förste provinsialläkarna erhålla ett skrivbiträde till sitt förtogande. Som arbetet dock icke under hela året skulle fullt upptaga skrivbiträdets tid, har det syntts styrelsen lämpligast, att skrivbiträdet ifråga har anställning hos vederbörande länsstyrelse med skyldighet att i första rummet stå förste provinsialläkaren till tjänst men i övrigt utföra arbete för länsstyrelsens räkning. Av den dagliga arbetstiden å sex timmar torde i medeltal endast 1—3 behöva ägnas förste provinsialläkaren. Som avlöningsförmånerna för skrivbiträdet böra utgå från länsstyrelsernas stat, torde det ankomma å länsstyrelserna att meddela, om och i vad mån ökade anslag bliva erforderliga genom anordningen ifråga.»

Styrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande åt förste provinsialläkarna av hjälp till skrivbiträde, på sätt av styrelsen föreslagits.

Provinsialläkarkommittén, som i ämnet hört länsstyrelserna, anför:

»Vidkommande frågan om anställande av skrivbiträden hos länsstyrelserna med skyldighet att i främsta rummet stå förste provinsialläkarna till tjänst så avstyrkes detta förslag av flertalet länsstyrelser, som finna en dylik anordning olämplig. Några länsstyrelser framhålla även, att det syntes vara lämpligare, att förste provinsialläkaren tillerkändes ett särskilt anslag för avlöning av erforderligt skrivbiträde.

Kommittén delar den sist uttalade meningen om lämpligheten av ett särskilt anslag till förste provinsialläkarna, för att de vid behov själva må anställa skrivbiträden.

Beträffande det belopp, som härför bör beräknas, torde emellertid de av förste provinsialläkarna lämnade uppgifter å utgifter under år 1919 för ifrågasvarande ändamål ej kunna läggas till grund för en dylik beräkning, då dessa uppgifter äro alltför obestämda. Kommittén har därför till huvudsaklig ledning för sin beräkning av detta anslagsbelopp lagt medicinalstyrelsens uppgift, att ett skrivbiträde för förste provinsialläkaren vore erforderligt i medeltal 1—3 timmar dagligen. Då ett fast anställt skrivbiträde vid länsstyrelserna i allmänhet tjänstgör 6 timmar, skulle alltså i de större länen kunna beräknas, att ett skriv-

Ersättning
till förste
provinsial-
läkarna
för skriv-
biträde.

Medicinal-
styrelsen.

Provinsial-
läkarkom-
mittén.

biträde för förste provinsialläkaren är sysselsatt halva denna tid, och ersättning-
 en borde då utgå med halva det belopp, som tillkommer sådant biträde, som
 ovan sagts. Ersättningen till de lägst avlönade skrivbiträdena vid länsstyrelser
 med inräknande av nu utgående dyrtidstillägg kan i runt tal sättas till 3,000
 kronor per år; ersättningen till sådant biträde för förste provinsialläkare i de
 större länen borde i överensstämmelse härmed bestämmas till 1,500 kronor. Kom-
 mittén vill också förorda detta belopp i de större och mera svårskötta länen. Till
 förste provinsialläkaren i Gottlands län torde någon sådan ersättning enligt kom-
 mitténs mening ej behöva utgå, då det arvode, som ovan föreslagits skola till ho-
 nom utgå i form av tillfällig löneförbättring, på grund av detta läns ringa stor-
 lek och lättskötthet blivit relativt större än vad som föreslagits för förste pro-
 vinsialläkare i de övriga länen. För övriga förste provinsialläkare föreslår kom-
 mittén, att ersättningen måtte bestämmas att utgå med följande belopp, nämli-
 gen: med 300 kronor till en var av förste provinsialläkarna i Jämtlands, Uppsala,
 Hallands, Blekinge, Kronobergs och Västmanlands län; med 700 kronor till en
 var av förste provinsialläkarna i Västerbottens, Norrbottens och Södermanlands
 län; med 850 kronor till en var av förste provinsialläkarna i Örebro, Göteborgs
 och Bohus län, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Skaraborgs, Östergötlands och
 Kopparbergs län; med 1,000 kronor till förste provinsialläkaren i Stockholms län;
 samt med 1,500 kronor till en var av förste provinsialläkarna i Västernorrlands,
 Värmlands, Gävleborgs, Älvsborgs och Malmöhus län.

Sammanlagda kostnaden härför skulle uppgå till 19,200 kronor.

Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att förste provinsialläkarna
 genom den möjlighet att anlita skrivbiträde, som sålunda skulle beredas dem,
 komme att få sin arbetsbörda i någon mån lättad, och att förste provinsialläkarna
 i de större länen härigenom också skulle erhålla en viss kompensation för den
 minskning i ersättning för ökat arbete, som kommitténs förslag innebär, jämfört
 med vad medicinalstyrelsen i sådant hänseende hemställt.»

*Departement-
 chefschefen.*

Den ökade administrativa arbetsbördan för förste provinsialläkarna
 kommer givetvis att medföra ökat behov av skrivhjälp. Att kostnaderna
 för dylikt arbete, som är av beskaffenhet att böra utföras av mindre
 kvalificerade arbetskrafter än vederbörande tjänsteläkare själva, skola drabba
 dessa läkare, synes obilligt. Jag anser mig därför böra förorda, att er-
 sättning härutinnan beredes dem. Vad sättet för sådan ersättnings ut-
 gående beträffar, finner jag den av medicinalstyrelsen föreslagna anord-
 ningen om anställande på landsstatens bekostnad vid länsstyrelserna av skriv-
 biträden med skyldighet att i första hand tillhandagå förste provinsial-
 läkarna mindre ändamålsenlig. Lämpligast synes vara, att, såsom provin-
 sialläkarkommittén föreslagit, bemälda läkare erhålla ett anslag för att
 därmed avlöna det skrivbiträde, som kan vara erforderligt. Kommittén
 har nu föreslagit ersättningen till olika belopp alltefter vederbörande läns
 storlek och svårskötthet. Mot de sålunda angivna grunderna synes intet
 vara att erinra.

För beredande av skrivbiträde åt förste provinsialläkarna skulle alltså erfordras ett anslag av 19,200 kronor.

Vid sin granskning av ovanberörda från förste provinsialläkarna inkomna uppgifter rörande expenser har provinsialläkarkommittén funnit, att det belopp å 500 kronor till expenser, som nu ingår i förste provinsialläkarnas tjänstgöringspenningar, icke kan anses utgöra skäligen ersättning härför. Kommittén anför härom:

Ersättning till förste provinsialläkarna för övriga expenser.

Provinsialläkarkommittén.

»Kostnaderna för skrivmateriel i varje län ävensom för hållande av telefon för tjänstens behöriga skötande kan icke sättas lägre än 300 till 500 kronor per år, varvid kommittén ansett, att 100 kronor böra beräknas såsom ersättning för telefon, ett belopp, som ej torde kunna anses för högt tilltaget, då årsabonnetaget för rikstefon med ett mindre antal samtal nu belöper sig till 130 kronor och för ett större antal till 180 kronor.

Kommittén har emellertid av samma skäl, som ovan anförts i fråga om skrivbiträden, icke ansett erforderligt, att någon ersättning för skrivmaterialier jämte telefon utgår till förste provinsialläkaren i Gottlands län, men vill föreslå, att sådan ersättning med 300 kronor må utgå till förste provinsialläkarna i Jämtlands, Uppsala, Hallands, Blekinge, Kronobergs och Västmanlands län; med 400 kronor till förste provinsialläkarna i Västerbottens, Norrbottens, Södermanlands, Örebro, Göteborgs och Bohus län, Jönköpings och Kalmar län; med 500 kronor till förste provinsialläkarna i Stockholms, Kristianstads, Skaraborgs, Östergötlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Värmlands, Gävleborgs, Älvsborgs och Malmöhus län.

Sammanlagda kostnaden för nyssnämnda ändamål skulle uppgå till 9,600 kronor.

Det torde jämväl få anses billigt, att förste provinsialläkarna erhålla någon ersättning för hållande av expeditjonslokal för tjänsten, Härtill torde få avses två mindre eller ett tämligen stort rum, så att plats även för skrivbiträde vid behov där kan beredas. Då ifrågavarande lokal borde vara förenad med förste provinsialläkarens bostad, vill kommittén föreslå, att bidraget till förhyrandet av densamma sättas till 600 kronor i varje län. Hyreskostnaderna äro givetvis olika i olika trakter, men om kostnaden för själva lokalen är billigare å en ort, så kan detta i vissa fall motvägas av, att kostnaderna för lokalens uppvärmning och belysning där äro större.

De av förste provinsialläkarna lämnade uppgifterna hava icke kunnat läggas till grund för kommitténs beräkning av kostnaden, då de sinsemellan äro så olika och i några fall omfatta även annat än lokalen.

Kostnaderna för uppvärmning, städning och belysning av expeditjonslokalen torde med häusyn till, att den skall vara förenad med förste provinsialläkarens bostad, kunna sättas så lågt som till 400 kronor.

Förste provinsialläkarna skulle även kunna hava anspråk på att få expeditjonslokalen försedd med möbler på statens bekostnad, men då ifrågavarande lokal är förenad med förste provinsialläkarens bostadslägenhet, har kommittén ej ansett sig böra göra någon hemställan i berörda hänseende.

Sammanlagda kostnaderna för expeditjonslokal med uppvärmning, städning

och belysning skulle alltså i varje län bliva 1,000 kronor per år och för samtliga län 24,000 kronor. Då emellertid, såsom ovan nämnts, i nu gällande avlöningsstat för förste provinsialläkare 500 kronor av tjänstgöringspenningarna anses utgöra ersättning för bestridande av kostnaderna för skrivhjälp med flera expenser, men i kostnadssumman för övriga expenser å sammanlagt 33,600 kronor ingår bland annat den beräknade kostnaden för expenser, bör sistnämnda summa minskas med 500 kronor för varje förste provinsialläkare och således för samtliga med 12,000 kronor. Det återstående beloppet, 21,600 kronor, utgör den av kommittén ifrågasatta ökade ersättningen till förste provinsialläkarna för expenser i övrigt.

Omformällda ersättning för expenser torde böra utbetalas i samma ordning som befattningshavares lön och sålunda vid tjänstledighet och semester för förste provinsialläkare tillkomma den ordinarie innehavaren av platsen, dock med skyldighet för denne att till vikarien upplåta expediti-nslokalen — men ej till sovrum — samt därjämte utan kostnad för vikarien inom det för ändamålet anvisade beloppet tillhandahålla denne skrivhjälp, skrivmaterialier och telefon.»

Kommittén hemställer om anvisande av medel såväl på tilläggsstat för år 1920 som från och med år 1921 för nu ifrågavarande ändamål att fördelas på sätt kommittén föreslagit.

Departementschefen.

I likhet med provinsialläkarkommittén finner jag billigheten fordra, att förste provinsialläkarna erhålla ersättning för övriga expenser, nämligen för skrivmaterialier och telefon samt för hållande av expediti-nslokal. Då emellertid det belopp av 500 kronor för varje län, som för närvarande är beräknat till expenser och inbegripits i tjänstgöringspenningarna, enligt vad verkställd utredning givit vid handen, är otillräckligt, tillstyrker jag, att ytterligare ersättning beredes nämnda läkare för sådana expenser, och har jag därvid intet att erinra mot de av kommittén föreslagna grunderna för ersättningens utgående. Sålunda skulle för samtliga förste provinsialläkare beräknas som ersättning för förhyrande samt uppvärkning och belysning av expediti-nslokal 1,000 kronor samt för skrivmaterialier och telefon, för förste provinsialläkaren i Gottlands län intet, för förste provinsialläkarna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län en var 300 kronor, för förste provinsialläkarna i Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Örebro, Västerbottens ävensom Norrbottens län en var 400 kronor samt för övriga förste provinsialläkare en var 500 kronor. Kostnaderna för nu angivna ändamål skulle alltså bliva respektive 24,000 och 9,600 kronor eller tillhopa 33,600 kronor. Om härifrån avdrages det belopp av 500 kronor för varje län, som nu ingår i förste provinsialläkarnas tjänstgöringspenningar som expensersättning, böra från summan 33,600 kronor dragas 12,000 kronor, vadan alltså för övriga expenser nu skulle behöva anvisas 21,600 kronor.

Å de föreslagna ersättningarna till skrivbiträde och expenser i övrigt skulle dyrtidstillägg ej komma att utgå.

Beträffande ifrågasatt anställande av biträdande förste provinsialläkare anför medicinalstyrelsen följande:

»Förste provinsialläkarföreningen har gjort framställning om anställande av biträdande förste provinsialläkare samt har grundat detta förslag på följande motivering.

Anställande
av biträ-
dande för-
ste provin-
sialläkare.
Medicinal-
styrelsen.

Allt sedan 1911 års läkarinstruktion trätt i kraft hava förste provinsialläkare, som icke tillika äro provinsialläkare, trots deras verksamhetsområden varit större än de övriga förste provinsialläkarna haft det sämre ställt än dessa vid skötselns av nödig expedition i tjänsten, särskilt under inspektionsresor. Redan vid de utredningar, som föregingo utfärdandet av 1911 års läkarinstruktion, framhöllo flera förste provinsialläkare, som skulle befrias från innehavande provinsialläkartjänster, att det vore olämpligt att avskaffa biträdande provinsialläkarbefattningen i de större länen, där de vid förste provinsialläkarens långvariga tjänstresor fortfarande voro synnerligen behöfliga. Genom ökat inspektionsarbete, som i de större länen, särskilt sådana med sämre kommunikationer, ofta tvinga förste provinsialläkaren att under flera veckor i följd vara frånvarande från boningsorten, genom uppdraget att vara sundhetsinspektör och därmed förenad vidlyftig och viktig expedition och till sist genom de övriga uppdrag, som tillkomma vid 1920 års ingång, torde nödvändigheten att anställa läkarbiträden åt förste provinsialläkarna hava blivit allt större.

I likhet med förste provinsialläkarföreningen vill medicinalstyrelsen vitsorda behovet av, att förste provinsialläkarna, vid bortovaro mer än ett dygn från residensstaden på grund av tjänständer, finge representeras av annan läkare för skötande av de mest brådskande löpande ärendena.

I de län, där biträdande provinsialläkare finnas, böra dessa lämpligen inträda i förste provinsialläkarens ställe vid dylika tillfällen. Enligt § 2 i gällande läkarinstruktion skall biträdande provinsialläkaren bland annat vid förfall för förste provinsialläkaren upprätta och till medicinalstyrelsen insända de i 10 § 4 mom. omnämnda sammandrag av uppgifter angående sjukdomsfall av smittosam art. Någon skyldighet att i övrigt biträda å förste provinsialläkarbefattningen finnes ej nu stadgad. Detta synes styrelsen böra ändras, så att biträdande provinsialläkaren åläggas att vid förfall för förste provinsialläkaren fullgöra de åligganden, som tillkomma förste provinsialläkaren i hans egenskap av sundhetsinspektör, ordförande i barnmorskestyrelsen och ledamot i epideminämnden.

I de län åter, där ej biträdande provinsialläkare finnes, bör annan tjänstläkare anlitas för ifrågavarande uppdrag. Medicinalstyrelsen för sin del anser, att härvidlag bör i främsta rummet komma ifråga provinsialläkaren i det distrikt, vars läkarstation är förlagd till residensstaden. Denne tjänst innehavare tillhör provinsialläkarkåren och kan lätt komma i förbindelse med förste provinsialläkaren. Hans arbete är i huvudsak lika med biträdande provinsialläkarens om än något mera omfattande och kan sålunda utan större svårighet förenas med fullgörande av de ifrågavarande åliggandena såsom förste provinsialläkare. Någon skyldighet för honom att fullgöra förste provinsialläkartjänst finnes ej i annan

mån än att han, enligt kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare (ersätter kungörelsen den 15 september 1911), är skyldig att, vid sjukdomsfall eller när det erfordras för beredande av semester, om han förordnas att uppehålla förste provinsialläkartjänst, bestrida densamma mot åtnjutande i förstnämnda fall av de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet av däremot svarande belopp, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår.

I samma kungörelse bestämmes vidare, att förste provinsialläkare och provinsialläkare skola vara underkastade den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jämkning i åligganden, som kunna varda stadgade. Något hinder för att ålägga provinsialläkaren i residensdistrikten här ifrågavarande skyldighet föreligger alltså icke, och synes ett tillägg till nämnda kungörelse lämpligen böra utfärdas med föreskrift i ämnet i anslutning till vad ovan föreslagits beträffande de biträdande provinsialläkarna.

I fem län finnes emellertid ej provinsialläkare stationerad i residensstaden. Dessa län äro Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro och Norrbottens län. I dessa län måste följaktligen annan läkare förordnas att i förevarande fall inträda såsom ställföreträdare för förste provinsialläkaren. Det synes lämpligast, att ej någon viss tjänst innehavare tilldelas detta uppdrag utan att det överlämnas åt styrelsen att förordna någon i residensstaden eller dess omedelbara närhet boende lämplig läkare, vilken förklarar sig villig att fullgöra uppdraget, exempelvis för tre år i sänder.

För det ökade arbete, som dessa ställföreträdare för förste provinsialläkarna, vare sig de nu äro biträdande provinsialläkare, provinsialläkare eller annan läkare, åsamkas, bör skäligen utgå ett lämpligt arvode. Styrelsen vill i detta avseende föreslå belopp från 400 kronor till 1,000 kronor att utgå enligt samma grunder som den förut omförmälda ersättningen till förste provinsialläkarna för ökat arbete. Biträdande provinsialläkaren i Visby distrikt skulle sålunda bekomma 400 kronor, biträdande provinsialläkaren i Östersunds, Uppsala, Halmstads och Karlskrona distrikt vardera 600 kronor, biträdande provinsialläkaren i Växjö, Västerås och Nyköpings distrikt samt provinsialläkaren i Umeå distrikt och en särskilt förordnad läkare i Luleå vardera 800 kronor samt slutligen provinsialläkaren i Göteborgs, Jönköpings, Kalmar, Stockholms, Kristianstads, Mariestads, Linköpings, Falu, Härnösands och Gävle distrikt samt särskilt förordnade läkare i Örebro, Karlstad, Vänersborg och Malmö var och en 1,000 kronor. Det för sagda ställföreträdarens arvoden erforderliga beloppet skulle således utgöra 20,800 kronor.»

Medicinalstyrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:tt måtte dels föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål anvisa erforderliga medel såväl på tilläggsstat för år 1920 som från och med år 1921, dels ock, vid riksdagens bifall härtill, utfärda erforderliga föreskrifter i ämnet ävensom bemyndiga styrelsen att i vissa fall förordna ställföreträdare för förste provinsialläkare, allt på sätt av styrelsen föreslagits.

Provinsiälläkarkommittén yttrar i förevarande ämne som följer:

Provinsiälläkarkommittén.

»Vad angår behovet av anställande av biträdande förste provinsiälläkare åt förste provinsiälläkarna att vid deras frånvaro från stationsorten mer än ett dygn sköta sundhetsinspektörsbefattningen och annat expeditjonsarbete, så anser kommittén, att behovet av dylikt biträde redan blivit i medicinalstyrelsens framställning på ett tillfredsställande sätt motiverat. Förste provinsiälläkarna befinna sig, enligt vad infordrade uppgifter utvisa, i medeltal mer än 2 månader årligen under resor i tjänsten borta från stationsorten. Deras post måste då, särskilt i de större länen, där det är förenat med mycken tidsutdräkt och kostnad att alltför ofta återvända hem för att ombesörja nödig expedition och där en resetur kan taga en tid av ända till tre veckor, sändas efter dem. Sedan emellertid arbetet såsom sundhetsinspektör anförtrotts förste provinsiälläkarna, vilket arbete kräver skyndsamt expedition, har det blivit allt svårare för dem att under resorna nöjaktigt sköta expeditjonsarbetet, och dessa svårigheter komma att växa ju mer arbetet för dem ökas. Jämväl torde observeras, att arbetet i deras egenkap av sundhetsinspektör är av den art, att det icke gärna kan överlämnas till icke läkare.

Kommittén har ansett, att dessa biträden i avlöningshänseende borde hänföras till 5 klasser. Ersättningen i klass 1 borde utgå med 200 kronor, i klass 2 med 300, i klass 3 med 400, i klass 4 med 500 och i klass 5 med 600 kronor. Vid bestämmandet av den klass, till vilken de olika länen borde föras, har kommittén tagit hänsyn till länens storlek, invånarantal och svårskötthet. Till klass 1 har hänförts Gottlands län, till klass 2 Uppsala, Hallands, Blekinge och Västmanlands län, till klass 3 Kronobergs, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Stockholms och Örebro län, till klass 4 Göteborgs och Bohus län, Kristianstads, Skaraborgs, Östergötlands, Kopparbergs, Värmlands, Älvsborgs och Malmöhus län samt till klass 5 Jämtlands, Västerbottens, Västernorrlands, Norrbottens och Gävleborgs län.

Sammanlagda kostnaden för anställandet av ifrågakvarande biträdande förste provinsiälläkare med den av kommittén föreslagna avlöningen skulle uppgå till 10,800 kronor, vilket är 10,000 kronor lägre än vad medicinalstyrelsen beräknat.

A förenämnda ersättning torde något dyrtidstillägg ej behöva beräknas. Såsom medicinalstyrelsen anmärkt skulle såsom biträdande förste provinsiälläkare kunna anställas även annan läkare än provinsiälläkare. Finge dyrtidstillägg beräknas, så bleve följden den, att de olika ersättningsbeloppen bleve helt förryckta, beroende på om i statstjänst anställd läkare eller annan läkare innehade ifrågakvarande befattningar».

Enär befattningarna såsom biträdande förste provinsiälläkare ej kunna beräknas hinna bliva tillsatta förrän den 1 augusti 1920, hemställer kommittén om anvisande av 4,500 kronor för ändamålet på tilläggsstat för år 1920. För år 1921 åskar kommittén för ändamålet en höjning av det ordinarie anslaget till förste provinsiälläkare och provinsiälläkare med 10,800 kronor.

I avgiven reservation ifrågasätter förste provinsiälläkaren Larson, *Reservation.* huruvida icke kommittén tilltagit arvoden till biträdande förste provinsial-

läkare väl lågt. Reservanten ansluter sig därför till medicinalstyrelsens förslag, varjämte framhålles lämpligheten av att ifrågavarande befattningar tillsättas först med ingången av år 1921.

Departementschefen.

Av utredningen i ämnet framgår, att förste provinsialläkarna i medeltal mer än 2 månader årligen befinner sig borta från stationsorten på tjänsteresor. För att expeditionsarbetet, som i många fall är av vidlyftig och brådskande karaktär, skall kunna tillfredsställande fullgöras under förste provinsialläkarens bortovaro från stationsorten, synes nödvändigt, att han vid sin sida erhåller en biträdande förste provinsialläkare. Jag vill därför tillstyrka, att i varje län inrättas en biträdande förste provinsialläkarbefattning, vars innehavare vid förste provinsialläkarens frånvaro skall sköta det löpande arbetet å expeditionen. Vad angår ersättningen till dessa biträdande förste provinsialläkare samt grunderna för densammans utgående, anser jag mig böra tillstyrka provinsialläkarkommitténs förslag i ämnet. Kostnaderna för anställande av biträdande förste provinsialläkare skulle alltså belöpa sig till 10,800 kronor årligen.

Därest vad jag nu föreslagit vinner bifall, torde jag framdeles få inför Kungl. Maj:t framlägga förslag till därav föranledda ändringar i gällande läkarinstruktion.

Inrättande av två nya ordinarie provinsialläkar-distrikt i Göteborgs och Bohus län.

Nuvarande indelning i provinsialläkar-distrikt.

I enlighet med vad som förutsattes vid den år 1911 beslutade regeringen av provinsialläkar-distrikten i riket har Göteborgs och Bohus län genom kungl. brev den 16 april 1915 indelats i sju ordinarie provinsialläkar-distrikt. Dessa distrikt äro Tanums, Håby, Uddevalla, Orusts, Tjörns, Jörlanda och Göteborgs distrikt. Av nämnda distrikt hava nedannämnda tre, som beröras av här nedan omförmälda framställning från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, följande omfattning:

Håby distrikt består av Foss, Svarteborgs, Håby, Bro, Brastads, Lyse, Krokstads, Sanne, Hede, Tossene och Bärfendals socknar samt Askums socken med Kungshamns kapell och har läkarstation i Håby. Enligt kungl. brev den 4 februari 1916 skall till distriktet höra även den från Askums socken utbrutna Malmöns kommun.

Uddevalla distrikt består av Forshälla, Resteröds, Ljungs, Grinneröds, Hjärtums, Västerlanda, Lane-Ryrs, Bäve, Skredsviks, Herrestads, Högås, Bokenäs samt Dragsmarks socknar och har läkarstation i Uddevalla.

Orusts distrikt består av Myckleby, Torps, Långelanda, Stala, Tegneby och Röra socknar, Morlanda socken med Gullholmens, Käringöns och Mollösunds kapell samt Skaftö socken med Fiskebäckskils och Grundsunds kommuner och har läkarstation i Härleby.

Förutom de sju ordinarie distrikten finnas inom länet åtta extra provinsialläkar-distrikt, nämligen Strömstads, Fjällbacka, Sotenäs härads,

Fiskebäckskils, Orusts västra härads, Ljungskile, Styrsö och Öckerö samt Fässbergs distrikt.

I den proposition, nr 311, som låg till grund för 1918 års lagtima riksdags beslut om uppförande å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare av ytterligare ett antal provinsialläkare, förutsattes, att Göteborgs och Bohus län skulle erhålla nio ordinarie provinsialläkardistrikt och att de två nya distrikten skulle träda i stället för Strömstads och Sotenäs härads extra provinsialläkardistrikt. Sedan Kungl. Maj:t med anledning av berörda riksdagsbeslut genom brev den 28 juni 1918 anbefallt medicinalstyrelsen att i viss ordning underställa Kungl. Maj:t förslag till ny indelning i provinsialläkardistrikt i vissa län, har styrelsen i skrivelse den 19 december 1919 avgivit sådant förslag i fråga om Göteborgs och Bohus län och därtid såsom de två nya ordinarie distrikten förordad nyssnämnda Strömstads och Sotenäs härads extra distrikt, dock med vissa ändringar i dessa distrikts omfattning. Därest medicinalstyrelsens berörda förslag vinner Kungl. Maj:ts bifall, skulle således inom länet återstå sex extra provinsialläkardistrikt.

I skrivelse den 4 december 1919 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gjort framställning i fråga om inrättande av ytterligare två nya ordinarie provinsialläkardistrikt i länet. Till stöd härför anför länsstyrelsen följande: Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

»Bland de kvarvarande extra provinsialläkardistrikten äro två, Orusts västra härads och Fiskebäckskils distrikt, där läkartjänsterna sedan lång tid tillbaka icke kunnat besättas.

Orusts västra härads extra distrikt omfattar Röra, Morlanda, Gullholmens, Käringsöns och Mollösunds kommuner med en folkmängd av 7,760 personer. Distriktet bildades på grund av kungl. brev den 27 mars 1885 med läkarstationen förlagd till Nösund. Stationen flyttades år 1893 till Kårehogen och år 1917 till Hälleviksstrand. Sedan början av år 1915 har läkartjänsten stått obesatt; oaktat avlöningen gång efter annan höjts, har någon sökande till platsen icke anmält sig. I Kårehogen inom Morlanda kommun är emellertid bosatt en medicine kandidat, som besörjer läkarvård mot avlöning från Morlanda, Röra och Gullholmens kommuner.

Fiskebäckskils extra provinsialläkardistrikt, som bildades på grund av kungl. brev den 10 november 1899, består av Bokenäs, Dragsmarks, Skaftö, Fiskebäckskils och Grundsunds kommuner med läkarstationen i Fiskebäckskil. Inväntarantalet inom distriktet uppgår till 4,919. Läkartjänsten har alltsedan den 1 januari 1915 varit obesatt.

Det förra distriktet — Orusts västra härads extra distrikt — utgör en del av Orusts provinsialläkardistrikt, vars läkarstation är förlagd till Hårleby. Detta ordinarie distrikt, som omfattar ön Orust, rikets näst Gottland och Öland största ö,

jämte Skaftö, Fiskebäckskils, Grundsunds, Gullholmens och Karingö kommuner, har en folkmängd av 18,932 personer. Avståndet mellan Hårleby och Hälleviksstrands läkarstationer utgör 18 kilometer.

Av de i Fiskebäckskils extra provinsialläkardistrikt ingående kommuner tillhöra Bokenäs och Dragsmark Uddevalla ordinarie distrikt med station för läkaren i Uddevalla, medan de övriga kommunerna tillhöra Orusts ordinarie distrikt. Uddevalla distrikt har en folkmängd av 18,453 personer.

Såväl Orusts västra härads som Fiskebäckskils extra distrikt äro typiska skärgårdsdistrikt utan andra kommunikationer än landsvägar och båtförbindelser. Inom båda distrikten finnas flera folkrika fiskarsambällen.

Det har syns länsstyrelsen uppenbart, att åtgärder måste vidtagas för att råda bot mot de nuvarande otillfredsställande förhållandena med hänsyn till läkarvården inom dessa båda distrikt. Oktat löneförmånerna numera, inberäknat statsbidrag, äro bestämda i Orusts västra distrikt till 7,900 kronor jämte fri bostad och i Fiskebäckskils distrikt till 6,500 kronor, har det visat sig omöjligt att få tjänsterna besatta. På grund av kommunikationsförhållandena är det endast en mycket begränsad del av extra distriktens befolkning, som har möjlighet att anlita den ordinarie provinsialläkaren. Olägenheten för invånarna i dessa skärgårdstrakter att icke på rimligt avstånd hava egen tjänsteläkare att tillgå har under senare tiden ytterligare skärpts på grund av den betydliga ökning i arvoden, som läkare, vilka ej äro bundna av taxa, kräva. Den enda utvägen synes vara bildande av nya distrikt; en ordinarie tjänst torde nämligen, oavsett löneförmånerna, erbjuda större lockelse än en extra tjänst.

Länsstyrelsen har därför verkställt utredning i sådant syfte. Visserligen hade bildande av två nya ordinarie distrikt, motsvarande det ena Orusts västra härads och det andra Fiskebäckskils extra distrikt, syns kunna vara den närmast till hands liggande utvägen. I betraktande av storleken av de ordinarie distrikten i mellersta och södra delarna av riket ansåg länsstyrelsen dock icke kunna ifrågasättas, att statsmakterna skulle vara benägna att bilda ett ordinarie provinsialläkardistrikt av Fiskebäckskils extra distrikt med dess endast omkring 5,000 invånare sammanträngda på en jämförelsevis liten areal, även om man toge hänsyn till att det här gällde ett skärgårdsdistrikt. I samråd med förste provinsialläkaren i länet utarbetades därför ett förslag under förutsättning att allenast ett nytt ordinarie distrikt komme till stånd. Enligt detta förslag skulle Röra socken fränkiljas Orusts västra härads distrikt och läggas till Orusts nuvarande ordinarie provinsialläkardistrikt, medan återstående del av Orusts västra distrikt jämte Fiskebäckskils distrikt med undantag av Bokenäs kommun skulle bilda ett nytt ordinarie provinsialläkardistrikt.

Det nya Orusts västra distrikt skulle omfatta följande kommuner: Morlanda, Gullholmen, Mollösund, Karingön, Skaftö, Fiskebäckskil, Grundsund och Dragsmark. Folkmängden skulle belöpa sig till 9,812 personer.

Läkarstationen är såsom nämnt för närvarande inom Orusts västra härads extra provinsialläkardistrikt Hälleviksstrand och inom Fiskebäckskils extra provinsialläkardistrikt Fiskebäckskil. Därest de väsentligaste delarna av ifrågavarande båda extra distrikt skulle sammanslås till ett nytt ordinarie distrikt, borde läkarstationen förläggas å en annan för distriktet i dess helhet mera bekväm plats, exempelvis Ellös.

Bokenäs kommun skulle enligt detta förslag bibehållas under Uddevalla

distrikt, dock med rätt för kommunens invånare att mot ersättning enligt taxan anlita jämväl provinsialläkaren i Orusts västra distrikt.

Invånarantalet i återstående del av Orusts distrikt — Orusts östra distrikt — skulle uppgå till 9,662 personer, medan det något reducerade Uddevalladistriktet skulle hava en folkmängd av 17,911 personer.

Över detta förslag har yttrande inhämtats från landstingets förvaltningsutskott, de av förslaget berörda kommunerna samt vederbörande provinsialläkare.

Förvaltningsutskottet har för sin del biträtt förslaget men samtidigt tillkännagivit, att utskottet icke ägde kännedom om orsbfolkningens uppfattning i frågan.

Samtliga hörda kommuner hava starkt betonat behovet av en bättre ordnad läkarvård för ifrågavarande trakter. Emellertid hava endast kommunalfullmäktige i Morlanda med 18 röster mot 3 och kommunalstämman i Gullholmen samt en minoritet inom Mollösunds kommunalfullmäktige tillstyrkt förenämnda förslag. Övriga kommuner hava avstyrkt förslaget. Såsom huvudsakligt skäl har anförts, att läkarvården inom ett sålunda sammanslaget distrikt med dess många skärgårdssamhällen och dess splittrade läge icke skulle kunna tillfredsställande upprätthållas av en läkare. I allmänhet har påyrkats, att Orusts västra härads och Fiskebäckskils extra distrikt skulle vart för sig ombildas till ett ordinarie distrikt. Från vissa kommuner har därjämte ifrågasatts, att Fiskebäckskils distrikt skulle tillökas med Lyse socken, som för närvarande tillhör Häby distrikt, och läkarstationen förläggas till Lysekil.

Provinsialläkaren i Orusts distrikt har tillstyrkt förslaget, därvid dock framhållande, att det vore önskvärt, om två nya ordinarie distrikt kunde komma till stånd.

Provinsialläkaren i Uddevalla distrikt har, sedan fråga väckts om bildande av två nya distrikt, därav det ena skulle utgöras av Fiskebäckskils distrikt jämte Lyse socken, tillstyrkt detta förslag.

Provinsialläkaren i Häby distrikt har tillstyrkt länsstyrelsens förslag om sammanslagning av Orusts västra och Fiskebäckskils extra distrikt till ett ordinarie distrikt, enär därigenom ett med hänsyn till folkmängden lämpligen avvägt distrikt skulle erhållas. Beträffande det väckta förslaget om utbrytning ur Häby distrikt av Lyse socken för att jämte Fiskebäckskils extra distrikt bilda ett nytt ordinarie distrikt med station för läkaren i Lysekil anser provinsialläkaren, att detta visserligen skulle vara fördelaktigt för Lyse socken, men befarar följden bliva, att ett ordinarie distrikt bestående allenast av Orusts västra härad ej skulle locka några sökande.

Slutligen har förste provinsialläkaren i länet tillstyrkt bildande av två nya ordinarie distrikt, bestående det ena av Orusts västra härads extra distrikt och det andra av Fiskebäckskils extra distrikt jämte Lyse socken,

För egen del anser länsstyrelsen, att genomförande av det förut från dess sida framlagda förslaget skulle, såsom förste provinsialläkaren också framhållit, innebära en ingalunda betydelselös förbättring i läkarförhållandena i ifrågavarande trakter. Det synes nämligen, som om möjlighet icke skulle förefinnas att få läkartjänsterna besatta inom de nuvarande båda extra distrikten. Däremot skulle sannolikt ett ordinarie distrikt, bestående av de extra distriktens huvudsakligaste delar sannolikt bliva så pass inkomstgivande, att tjänsten skulle locka sökande. Med läkarstationen förlagd till Ellös med dess goda hamn i distriktets centrum

skulle också distriktets invånare i allmänhet erhålla någorlunda bekväm tillgång till läkaren.

Å andra sidan måste erkännas, att åtskilliga olägenheter vidlåda en dylik sammanslagning. Särskilt för befolkningen på Karingön blir vägen till Ellös avsevärt längre och under stormigt väder svårare än till Hälleviksstrand. Och även för invånarna å Skaftölandet, särskilt dem som bo på västra sidan, skulle färden till läkaren vid hårt väder erbjuda svårigheter.

Med hänsyn härtill och då ortsbefolkningen i allmänhet motsatt sig förslaget har länsstyrelsen icke ansett sig böra vidhålla detsamma, helst ett nytt uppslag framkommit, som erbjuder bestämda fördelar och borde hava utsikt att kunna realiseras. Länsstyrelsen syftar härvid på förslaget att bilda två nya distrikt, det ena bestående av Orusts nuvarande extra distrikt med läkarstationen bibehållen i Hälleviksstrand och det andra bestående av Fiskebäckskils nuvarande extra distrikt utökat med Lyse socken och med station för läkaren förlagd till Lysekil.

Lyse socken tillhör såsom nämnt Häby distrikt. Folkmängden i detta distrikt uppgår, om man frånräknar de delar, som äro avsedda att bilda det nya Sotenäsdistriktet, till 21,027, därav 4,154 i Lyse socken. Oaktat kommunikationerna inom Häby distrikts södra och mellersta delar, vilka genomkorsas av järnväg, äro jämförelsevis goda, synes önskvärt, att läkarens arbetsböda ytterligare något lättas, detta icke minst med hänsyn till de långa landsvägsresorna till distriktets nordliga del, Sörbygdens härad. Och givetvis vore också önskvärt att bereda Lyse socken med dess stora arbetarbefolkning i jämförelsevis knappa villkor lättare tillgång till läkare. Läkarstationen borde givetvis bliva Lysekil, dit goda kommunikationer finnas även från Skaftölandet, Dragsmark och Bokenäs, vilka också hava sin huvudsakliga rörelse på Lysekil.

Om detta förslag vinner godkännande, synes Orusts västra distrikt böra omfatta hela det nuvarande extra distriktet och således även Röra socken, dock med rätt för invånarna i socknen att mot ersättning enligt taxan anlita jämväl provinsialläkaren i Orusts östra distrikt.

Orusts västra distrikt skulle sålunda komma att omfatta Röra, Morlanda, Gullholmens, Karingöns och Mollösunds kommuner med en folkmängd av 7,760 personer. Läkarstation skulle vara Hälleviksstrand.

Lysekils distrikt skulle bestå av följande kommuner: Bokenäs, Dragsmarks, Skaftö, Fiskebäckskils, Grundsunds och Lyse kommuner med ett invånarantal av 9,073 personer och läkarstation i Lysekil.

Med hänsyn till distriktens egenskap av skärgårdsdistrikt torde folkmängden, vid en jämförelse med andra distrikt av motsvarande beskaffenhet, få anses i och för sig motivera den nu föreslagna anordningen.»

På grund av vad sålunda anförts har länsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för inrättande av två nya ordinarie provinsialläkardistrikt i enlighet med ovan angivna grunder.

Medicinalstyrelsen.

Till följd av remiss har medicinalstyrelsen den 28 januari 1920 avgivit utlåtande i ärendet och yttrar styrelsen därvid följande:

»Såsom framgår av länsstyrelsens framställning, har ortsbefolkningen, som till övervägande del ställt sig avvisande mot den av länsstyrelsen först föreslagna

lösningen av i framställningen angivna svårigheter, i allmänhet påyrkat, att de två i länsstyrelsens framställning till ändring föreslagna extra distrikten skulle vart för sig ombildas till ett ordinarie distrikt. Förste provinsialläkaren i länet har även tillstyrkt bildandet av nämnda två ordinarie distrikt. Jämte dessa omständigheter tala enligt medicinalstyrelsens mening även de av länsstyrelsen förebrogta skäl till förmån för framställningen. Då vidare innebörden av densamma står i överensstämmelse med den av svenska provinsialläkarföreningen i skrivelse den 20 december 1919 gjorda, av medicinalstyrelsen förordade framställning angående, bland annat, vidtagande av åtgärder för överförande, där så befunnas lämpligt, på ordinarie stat av alla de extra provinsialläkartjänster, som prövades nödvändiga för hälso- och sjukvårdens behöriga tillgodoseende, finner medicinalstyrelsen sig böra tillstyrka ifrågasatt av länsstyrelsen föreslagna förändring.

Då länets landsting ej torde hava något att däremot invända, torde, sedan landstinget satts i tillfälle att yttra sig i ämnet, hinder icke möta för förändringens verkställande.

Genom den ifrågasatta förändringen skulle antalet ordinarie distrikt i länet komma att uppgå till 11 och antalet extra distrikt till 4.»

Medicinalstyrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva sådan ändring av den genom kungl. brev den 13 juni 1919 fastställda avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att i nämnda avlöningsstat uppföras ytterligare två provinsialläkare med de avlöningsförmåner, som tillkomma dylika läkare;

dels ock, vid bifall härtill, för bemälda två läkares avlönande från och med år 1921 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 1,393,800 kronor med 11,000 kronor till 1,404,800 kronor.

De rådande förhållandena i avseende å läkarvården inom Orusts västra härads och Fiskebäckskils extra provinsialläkardistrikt måste betecknas såsom mycket otillfredsställande. Trots gjorda ansträngningar hava läkartjänsterna i nämnda distrikt sedan mer än fem år tillbaka icke kunnat återbesättas. De närmaste tjänsteläkarna hava därför varit provinsialläkarna i de angränsande distrikten. Nämnda läkare hava emellertid endast kunnat anlitas av en mindre del av befolkningen i de extra distrikten dels på grund av de stora avstånden och dels på grund av dessa distrikts egenskap av typiska skärgårdsdistrikt, där kommunikationerna i stor omfattning utgöras av båtförbindelser. Flertalet av befolkningen i dessa trakter har därför måst söka på närmare håll boende läkare, som icke äro tjänsteläkare, och då dessa läkare icke varit bundna av någon taxa, har anlitaandet av läkare blivit betungande. Alla dessa svårigheter och olägenheter hava därför bibragt mig den övertygelsen, att något måste göras för att till-

Departementschefen.

godose befolkningens i dessa distrikt behov av att erhålla nödig hälso- och sjukvård utan alltför stora ekonomiska uppoffringar. Den åtgärd, som är mest ägnad att främja detta ändamål, synes vara inrättandet av ordinarie distrikt i stället för de ifrågavarande extra. Jag anser mig därför böra tillstyrka förslag i sådan riktning och detta så mycket hellre, som såväl 1918 som 1919 års lagtima riksdag vid behandling av provinsialläkarfrågan uttalat sin övertygelse, att Kungl. Maj:t i fortsättningen skulle uppmärksamma de behov till omreglering av provinsialläkardistrikten, som med större eller mindre styrka gjorde sig gällande och, så snart lämpligen ske kunde, till riksdagen inkomma med förslag, vartill förhållandena gäve anledning.

Beträffande frågan huruvida ett eller två nya ordinarie distrikt skola inrättas ansluter jag mig till det senare alternativet, enär härigenom möjlighet att på ej alltför stort avstånd hava tillgång till en tjänsteläkare beredes en större del av befolkningen än genom det förra alternativet. Jag vill därför förorda, att i stället för de nuvarande Orusts västra härads och Fiskebäckskils extra provinsialläkardistrikt inrättas två nya ordinarie provinsialläkardistrikt. Vad angår frågan om dessa distrikts omfattning och läkarstationer, torde densamma, om riksdagen godkänner mitt förslag, få, eventuellt efter ytterligare utredning, ånyo anmälas för Kungl. Maj:t.

Vid bifall till förevarande förslag om inrättande av två nya ordinarie provinsialläkardistrikt i Göteborgs och Bohus län erfordras jämväl, att samma antal nya provinsialläkartjänster uppföres å den ordinarie staten för förste provinsialläkare och provinsialläkare. Den nuvarande begynnelseavlöningen är 5,500 kronor, därav 4,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vadan alltså de två nya befattningshavarnas begynnelseavlöningar uppgå till sammanlagt 11,000 kronor.

Sammanfattning.

Därest vad jag sålunda föreslagit i fråga om inrättande av förste provinsialläkar- och provinsialläkarbefattningar vinner godkännande, skulle avlöningsstaten för förste provinsialläkare komma att te sig på sätt nästföljande sida utvisar.

För åtnjutande av de i den föreslagna nya avlöningsstaten upptagna avlöningsförmåner lära böra föreskrivas samma villkor, som i kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnas stadgade i fråga om motsvarande befattningar.

Ekonomisk innebörd.

Det ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare, som nu är upptaget till 1,393,800 kronor, skulle alltså vid bifall till

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Särskilt avlönnings-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 förste provinsialläkare . .	5,000	3,000	600	—	8,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 » »	5,000	3,000	300	—	8,300	
3 » »	15,000	9,000	900	—	24,900	
1 » »	5,000	3,000	—	—	8,000	
18 » »	90,000	54,000	—	—	144,000	
Summa kronor	120,000	72,000	1,800	—	193,800	
1 provinsialläkare	4,000	1,500	1,000	1,000	7,500	För provinsialläkaren i Sorsele och Tärna distrikt av Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt av Norrbottens län kan lönen efter 3 år och för övriga provinsialläkare efter 5 år höjas med 500 kronor. Efter ytterligare 5 år kan lönen änyo höjas med 500 kronor.
1 »	4,000	1,500	1,000	1,000	7,500	
1 »	4,000	1,500	500	2,000	8,000	
2 »	8,000	3,000	1,000	4,000	16,000	
1 »	4,000	1,500	500	1,500	7,500	
1 »	4,000	1,500	500	1,500	7,500	
1 »	4,000	1,500	500	1,000	7,000	
1 »	4,000	1,500	500	1,000	7,000	
1 »	4,000	1,500	500	500	6,500	
2 »	8,000	3,000	1,000	1,000	13,000	
1 »	4,000	1,500	500	—	6,000	
1 »	4,000	1,500	500	—	6,000	
1 »	4,000	1,500	—	2,500	8,000	
1 »	4,000	1,500	—	2,000	7,500	
1 »	4,000	1,500	—	2,000	7,500	
1 »	4,000	1,500	—	1,500	7,000	
1 »	4,000	1,500	—	1,500	7,000	
4 »	16,000	6,000	—	4,000	26,000	
1 »	4,000	1,500	—	500	6,000	
9 »	36,000	13,500	—	4,500	54,000	
1 »	4,000	1,500	—	—	5,500	
187	748,000	280,500	—	—	1,028,500	
Summa kronor	888,000	333,000	8,000	34,000	1,263,000	

Anm. Pensionsunderlaget för provinsialläkare utgör 4,000 kronor, med förhöjning i förekommande fall av de i avlönningsstaten upptagna ålderstilläggen.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 173 häft. (Nr 211.) 4

mitt förslag till ny avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare från och med år 1921 höjas med 63,000 kronor till 1,456,800 kronor.

Provinsialläkarkommitténs förslag, att för år 1921 erforderliga anslagsbelopp för skrivbiträde, för övriga expenser samt för biträdande förste provinsialläkare skulle uppföras å ordinarie stat, kan jag icke biträda. Det synes lämpligast, att berörda belopp, åtminstone tillsvidare, anvisas å extra stat. För år 1921 skulle alltså för omförmälda ändamål på extra stat beviljas ett förslagsanslag, högst, 51,600 kronor.

Det för år 1921 erforderliga beloppet för avlöning m. m. åt förste provinsialläkare och provinsialläkare skulle sålunda sammanlagt uppgå till 1,508,400 kronor. Denna summa skulle med 44,600 kronor komma att överstiga det i statsverkspropositionen för ändamålet beräknade beloppet, 1,463,800 kronor. Enligt vad chefen för finansdepartementet meddelat, läser emellertid möjlighet förefinnas att för täckande av det sålunda överskjutande anslagsbehovet bereda medel å budgeten.

Då behov av ersättning till förste provinsialläkarna för skrivbiträde och för övriga expenser föreligger redan innevarande år, vill jag tillstyrka kommitténs förslag om anvisande av medel för ändamålet på tilläggsstaten för samma år. Däremot anser jag mig icke kunna förorda, att medel beviljas för år 1920 till ersättning åt biträdande förste provinsialläkare, då nämnda tjänsteläkare lämpligen synas böra anställas från och med ingången av år 1921. Inbegripet det för beredande av tillfällig löneförbättring under år 1920 åt förste provinsialläkare erforderliga beloppet, 24,000 kronor, skulle alltså på tilläggsstat för innevarande år behöva anvisas ett sammanlagt anslag av 64,800 kronor. Då i statsverkspropositionen för ändamålet beräknats ett anslag av 70,000 kronor, skulle sålunda en minskning av 5,200 kronor i det beräknade beloppet kunna göras.

Den för år 1921 erforderliga anslagsökningen, 114,600 kronor, innebär emellertid ej en helt ny utgift för statsverket. Såsom provinsialläkarekommittén framhållit, kommer, vid bifall till förslaget om de i åtta län förenade förste provinsialläkar- och provinsialläkarbefattningarnas skiljande, behovet av de i samma län anställda biträdande provinsialläkarna att försvinna samt de till dem utgående arvodena, tillhoppa 8,000 kronor, kunna indragas. Vidare skulle de till Orusts västra härads och Fiskebäckskils extra provinsialläkardistrikt utgående statsbidragen, 1,500 respektive 500 kronor, eller tillsammans 2,000 kronor, bliva obehövlige. Den verkliga utgiftsökningen för statsverket för förste provinsialläkare och provinsialläkare uppgår alltså till 104,600 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementscheffens hemställan.

dels godkänna det av mig framlagda förslaget till avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med år 1921;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de i berörda statförslag upptagna avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

dels, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1921 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 1,393,800 kronor med 63,000 kronor till 1,456,800 kronor;

dels, för skrivbiträde och övriga expenser åt förste provinsialläkare ävensom för anställande av biträdande förste provinsialläkare, allt enligt ovan angivna grunder, på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 51,600 kronor;

dels ock, för skrivbiträde och övriga expenser ävensom för tillfällig löneförbättring under år 1920 åt förste provinsialläkare, allt enligt ovan angivna grunder, på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 64,800 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.
